
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1435

C 59

1435
C 59

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK LEIDEN

01276315

36931

*De Hoogwielgeboren Heere
P. H. van Dam van Offa*

DE STEM VAN VORST

EN

VADERLAND

EENE STEM VAN GOD,

OF

LEERREDE

TOT AANMOEDIGING DER VRIJWILLIGE WAPENING ;

NAAR AANLEIDING VAN

JOZUA I vs. 9,

DOOR

J. J. Denier van der Gon,

PREDIKANT TE NAALDWIJK.

TE 's GRAVENHAGE,
BIJ DE ERVE J. THIERRIJ EN C. MENSING EN ZN.

Uitgegeven ten voordeele van het Fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in het Koninkrijk der Nederlanden.

AAN

ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING

EERBIEDIG OPGEDRAGEN

EN

AAN HET VADERLAND

TOEGEWIJD.

O o r b e r i g t.

Dat deze Leerrede een vlugtig opstel is, is haar van alle zijden aan te zien. Dit is echter zoo gewoon bij soortgelijke Gelegenheids-Leerredenen en vloeit zoo zeer uit den aard der zaak voort, dat het zeer gezocht zou zijn, mij des-

wege te verontschuldigen. Kleine onnaauwkeurigheden in taal en stijl zie de Lezer gunstig over het hoofd! Dat deze Rede, ook bij de lezing, doel treffe, is de wensch en bede van mijn hart!

NAALDWIJK,
den 10 October 1830.

JOZUA I: 9.

Hebbe ik 't u niet bevolen? weest sterk en hebt goeden moed, en verschrikt niet, en ontzet u niet: want de Heer uw God is met uſ alomme daar gij henen gaat.

Te Wapen, is de oproeping, de dringende taal van onzen Koning: *Te Wapen*, de kreet die ons Vaderland alom doet hooren, Zonen van het vrije Nederland! *Te Wapen*, klinkt het, van het eene einde onzer van ouds vereenigde gewesten tot aan het andere. Die kreet jaagt u immers geene schrik en vrees aan, maar verhoogt uwen moed en

vuurt uwen ijver aan, ô kinderen dier vaderen, wier moed, dapperheid en volharding het aloude Vaderland vrij en groot en beroemd gemaakt heeft!

Het is waar, die kreet, uit de onrust der tijden geboren, verkondigt luid het gevaar waarin ons schoon bloeiend en gelukkig land verkeert; (en dat gevaar verberge zich niemand!) maar hij zegt ons ook, wat er gedaan *kan* en beproefd *moet* worden, om gevreesde rampen afte wenden, om te behouden wat wij hebben, vooral om onze zelfstandigheid en onzen roem te bewaren en te doen vast staan.

Is het de pligt van ieder, wiens jaren, krachten, betrekkingen en omstandigheden het gebogen, om die stem, die te *Te Wapen* roept, te hooren; het is de pligt van allen, die door stand, rang en aanzien, op anderen ten deze kunnen werken, om dit te doen, en ik acht den bedienaar van het Evangelie zoo weinig hiervan ontslagen, dat ik de eerste, mij na de koninklijke oproeping voorkomende, gelegenheid gaarne te baat neme, om een woord

van opwekking en bemoediging tot u te spreken, en wel naar aanleiding der u voorgelezene woorden.

Ten einde ook nu aan een voornaam deel mijner bediening, de opening namelijk der H. Schriften, getrouw te zijn, zal ik

I. eerst tot regt verstand mijner Tekstwoorden het een en ander kortelijk aanvoeren en herrinneren, om

II. vervolgens naar aanleiding van dezelve, overeenkomstig de omstandigheden des tijds en mijn blootgelegd doel, mijne rede regtstreeks tot uwe harten te rigten.

I.

Wij moeten onze aandacht vestigen op *Hem*, die deze woorden sprak; op *Hem*, tot wien zij in zijne betrekking gesproken werden; en op de *gelegenheid* bij, en de *omstandighe-*

den, in welke zij tot dezen gerigt werden, om derzelve zin en doel wel te vatten.

JEHOVA — Israëls God, maar ook de God van Hemel en Aarde is het, die spreekt en zegt: *Heb Ik het u niet bevolen*, enz. Dit zegt ons de geschiedschrijver uitdrukkelijk (vs. 1). En wie anders kon zóó spreken, als hier (van vs. 2 tot 9) geschiedt, dan Jehova, de eenige? wie anders, dan Hij, zeggen: *gelijk Ik met Mozes geweest ben, zal Ik met U zijn. Ik zal U niet begeven, noch U verlaten?* (vs. 5b.) wie anders dan Hij, dit gebieden en beloven, wat wij hier meer lezen? Woord, bevel, belofte des Heeren behelst dan onze Tekst, en wij worden teruggevoerd tot den tijd, waarin de Allerhoogste zijnen wil door gezigten, droomen of profeten openbaarde.

De man, tot wien dit woord des Heeren gerigt was, was JOZUA de zoon van Nun, de dienaar van Mozes, gelijk hij genoemd wordt in het eerste vers; de man, die met Kaleb getrouw was gebleven, toen duizenden ontrouw werden en rebelleerden, en die daarom

ook vrij ging van het Goddelijk strafvonnis, volgens hetwelk het gansche geslacht der volwassenen binnen den tijd van veertig jaren viel in de woestijn, zonder het beloofde land te zien (*).

Bij het leven van Mozes was Jozua door dezen reeds in de gewichtigste aangelegenheden gebruikt geworden, en wij mogen Hem de regterhand van Mozes noemen ten aanzien der krijgsverrigtingen, die in den laatsten tijd van dit Israëlitisch Hoofd nog plaats grepen. Insgelijks was Hij, neg bij Mozes leven, door God zelven aangewezen en door Mozes aan Israël voorgesteld als de opvolger van dezen na zijn verscheiden; als de man onder wiens aanvoering Israël Kanaän binnen trekken, met het zwaard in de vuist veroveren en erfelijk bezitten zoude, (§) en wien dus eene eervolle en luisterijke, maar ook moeilijke taak stond te volvoeren.

Nu was Mozes gestorven, en gevallen het

(*) Num. XIV vs. 6 tot 9 en 26 tot 34.

(§) Deut. XXXI vs. 7 en 14.

gansche geslacht der ongehoorzamen. Nu was de tijd vervuld, door God bepaald, en omgekomen die veertig lange jaren, die weinig vreugde, maar des te meer verdriet hadden aangebragt. Nu was dan de tijd gekomen, waarop het kroost dier vaderen door beproevingen gehard en gelouterd, het land beërven zoude, waarin het gebeente zijner stamvaderen rustte, en op het welk hunne hoop van jongs af was geresigd geweest. Nu opende zich voor Jozua de schitterendste loopbaan, welke hij steeds roemvol heeft bewandeld.

Gewigtig oogenblik voorwaar! voor den man die, als Israëls hoofd en aanvoerder, zijner roeping zich bewust was en wist, waarop hij mogt rekenen! Het schijnt dat hij, voor dat hij het noodige tot den intogt in Kanaän bewerkstelligde, eene Goddelijke toesprake, opwekking en belofte van hulp behoefde, en deze zijne behoefte kwam de Heer te gemoet. Gelijk Hij aan Mozes zich geopenbaard had, deed Hij het ook aan Jozua; en het zij dan wakende in een gezigte, of slapende in den droom,

ontving deze den last, die ons in ons Tekstvers en in de zeven voorgaande geboekt is.

Dit woord des Heeren hield in: bevel om zich tot den overtocht over den Jordaan en de verovering van Kanaän gereed te maken, waaraan verbonden was herinnering van vroegere, aan Mozes en Israël gedane, beloften; — nieuwe belofte van hulp en bescherming; — en herhaling ~~der~~ voorwaarden, aan welke de vervulling dier belofte verbonden was, voor het Israëlitisch legerhoofd en voor de natie zelve. En nu wordt dit alles samengetrokken in onzen Tekst. Daar heet het: *Heb Ik het u niet bevolen?* eene vraag, welke de sterkstmogelijke verzekering insluit: *ziet, Ik heb het u bevolen!* Hierin tocht lag geheel en al de grond van vertrouwen op den gunstigen uitslag der onderneming, welke beproefd moest worden. Nog eens wordt nu herhaald, wat reeds vroeger voorkomt (vs. 6^a. 7^a), en wat Mozes reeds eenmaal aan Jozua en aan geheel het volk gezegd had (*): *weest sterk*, gedraagt u

(*) Deut. XXXI vs. 6, 7 verg. vs. 1.

dapper, *en hebt goeden moed* op eene gewenschte uitkomst; *verschrikt niet en ontzet u niet*; weest, wat gevaren u dreigen, onversaagd en onverschrokken; *want*, en ziet daar het slot der rede en de krachtigste aandrang om sterk en goeds moeds te zijn, *de Heer uwe God is met u*, zal met u zijn, *alomme waar gij henen gaat*.

Wat dunkt u van dat woord des Heeren tot zijnen dienaar gesproken? Was het niet voor dezen in die oogenblikken regt gepast? Immers hierdoor bemoedigd, kon hij onversaagd en onverschrokken de kriegsgevaren, welke Hij tegenging, tarten. Dit, dit alleen kon hem den moed doen behouden, als hij aan die magtige en strijdbare stammen dacht, die hij in hun eigen land moest gaan bestoken, en welke de wanhoop zou noodzaken om hunne zelfsverdediging tot het uiterste te drijven.

Soortgelijke taal voerde, gelijk wij zagen, vroeger Mozes, de grijze Godsman; soortgelijke voerde, bij meer dan eene gelegenheid,

de godvruchtige David (*); soortgelijke deed later nog de vrome koning Hiskia in het, door den Assyrischen Koning Sanherib, benaauwde Jerusalem hooren (†); en nimmer werd zij met opregtheid gevoerd, of de uitkomst regtvaardigde dezelve. Dit ondervonden Hiskia en Juda. Dit ondervonden David en Salomo. Dit ondervonden Jozua en Israël, en, gunden wij ons den tijd, wij zouden zien, hoe het edele krijgshoofd, steunende op Gods bevelen en beloften, sterk en moedig was, en Israëls vijanden overwon, zijn' geest als het ware overstortende in zijn volk en geholpen door den God der Vaderen; wij zouden zien hoe hij het land der belofte veroverde en er de stammen Israëls in deed wonen. Doch het is tijd om overtegaan

II.

tot het tweede deel mijner rede, waarin ik

(*) 1 Chron. XXII vs. 13. XXVIII vs. 20.

(†) 2 Chron. XXXII vs. 7.

naar mijn tegenwoordig doel, *de stem van
Forst en Vaderland als eene stem van God*
voorstellen wilde, *ter opwekking van moed
en ijver en vertrouwen op Goddelijke hulp,
en op eenen gunstigen uitslag, bij het gehoor
geven aan die stem in zorgvolle tijden.*

Ongelukkig de mensch die geen Vaderland heeft! Ongelukkiger nog, die het voorregt van er een te hebben niet beseft en waardeert, wien geen band hoegenaamd aan zijnen geboortegrond verbindt! Gelijk de *Vadernaam* zoo had ook die van *Vaderland* te allen tijde voor de meeste, en zeker voor de beste, menschen iets aantrekkelijks; en, indien wij die gehechtheid aan eigen land en volk ontdekken bij die natiën, die op eenen lagen trap van verlichting en beschaving staan, wij zien ook bij de beschaafdste en uitmuntendste volken van vroegeren en lateren tijd de liefde tot het Vaderland onder de eerste en voornaamste deugden geteld worden. Hooge ingenomenheid met, warme zucht voor, hartelijke liefde tot het Vaderland vindt gij bij het oude Is-

raël, en nog heeft het tegenwoordige zijne betrekking op het heilige erf der vaderen niet laten varen; die vindt gij bij den Griek en Romein op zware proeven gesteld en allerschoonst gebleken; die vindt gij bij de latere volken van Europa, en onder deze niet het minst bij den Nederlander. Zegt mij, zijt gij er niet trotsch op een Vaderland, *dit* Vaderland, te hebben?

Een Vaderland te hebben, wat zegt dit niet! Is het niet te behooren tot een zelfstandig onafhankelijk volk? met hetzelfde eene eigene taal, eigene wetten en instellingen, eigene zeden en gewoonten, en, bij alle verschil in uitwendigen vorm, één zelfde Godsdienst te hebben! Zich niet vreemd, maar geheel tehuis te gevoelen op den grond, » waarop onze adem gaat, waar onze wieg op stond, waar ons graf op staan zal”, het zij die milder of kariger door de natuur bedeed zij, het zij eeuwige hitte dien blakere, het zij eeuwige koude dien doe verstijven, het zij die, in gematigde luchtstreek gelegen, bekoorlijker en verkieslijker zij!

Van waar, van waar die liefde voor het Vaderland? die zucht voor eigen grond en zeden en instellingen en taal, zoo oud, zoo algemeen, zoo sterk? Is zij de vrucht van opvoeding en onderwijs en nadenken over de voordeelen, welke het eigen Vaderland oplevert? Zeker noch geheel, noch altijd. Daar is eene natuurlijke liefde, van welke deze vast de eerste en voornaamste rede is, dat God haar gelegd heeft in de borst des stervelings. Daar is eene natuurlijke betrekking, die met den mensch geboren wordt, met hem opgroeit en hem ook in den hoogsten ouderdom niet verlaat. De gehechtheid aan het Vaderland kan dus geen kwaad, maar moet een goed zijn, gelijk overvloedig blijkt uit zoo vele edele, goede, voortreffelijke, roemrijke en schitterende daden, tot welke zij in staat stelt, en tot welke zij door alle tijden heen de beste en braafste menschen aanspoorde.

Maar nu, indien het God is die deze zucht in de menschelijke borst gelegd, voor dit warm en edel gevoel den mensch de vatbaarheid geschonken heeft, dan is elke wenk en aanwij-

zing van het Vaderland aan zijne zonen en dochteren ook wenk en aanwijzing van God zelve; dan is elke stem die het Vaderland doet hooren eene stem van God, en hij, die zich, door naar die stem te luisteren, verdienstelijk maakt bij het Vaderland, is welgevallig in de oogen van God.

Ik heb ook gesproken, Gel.! van de stem van den ~~Vorst als een~~ stem van God, en zij is het. Wij behoeven om dit aantenemen, niet te deelen in de overdrevene begrippen van sommigen aangaande de Koninklijke waardigheid en den *Vorst* noemende kunnen wij daardoor, in het algemeen, verstaan de hooge, met wettig gezag bekleedde overheid in een land, het zij dit gezag bij eenen Alleenheerscher, het zij het bij den Koning en de vertegenwoordigers des Volks, het zij het bij eenen raad van de verstandigsten en besten des Volks alleen berustte. De overheid en het land, dat zij bestuurt, zijn één, en zij behoort mede tot het volk, hetwelk zij beheerscht. Waar nu Vorst en volk zoo naauw zijn verbonden, waar bei-

*

der belang één is, daar doet de Vorst geene andere taal hooren, dan die de uitdrukking is des wenschens en willens der onderdanen zelve — daar is het het Vaderland zelf, dat door den Koning als de opperste magthebber, oproept en beveelt, belooft en beloont.

De verdeeling der aarde in landen en rijken, de woonplaats der Volken op de aarde, de inrigting der Maatschappijen is niet buiten God, maar naar Zijnen wil en onder Zijn oog geschikt. Hij is het, die Vorsten vernedert en verhoogt, afzet en bevestigt. Zijne wijsheid is het, waardoor de Vorsten regeren en de Koninkgen gerechtigheid stellen (*); en ofschoon zij hunne waardigheid niet onmiddellijk van God ontleenen, zoo zijn zij echter dienaars Gods, door welker hand het Hem behaagt, de Volken te besturen. O! Zoo dit ooit boven allen twijfel verheven is, het is daar, waar de Koning in het zelfde land geboren, naar aller keuze en met aller goedkeuring regeert, waar ééne en dezelfde

(*) Spreuk. VIII vs. 15.

wet, op regt en billijkheid gegrond, het rigtsnoer is, waarnaar Vorst en Volk zich gedragen.

Zoo ergens nu, hier is Vorst en Vaderland één! Wat het welzijn des Vaderlands verdert, dat, en dat alléén, wil de Koning! Waar de Koning spreekt en oproept, is hij de tolk des Vaderlands, dáár spreekt en roept het Vaderland door Hem op. En is nu, gelijk wij zagen, ~~wenk en stem des~~ Vaderlands wenk en stem van God zelven, dan moet het ook elke wenk en stem des Konings zijn, want Vorst en Vaderland, want land en Koning zijn slechts één (*).

Is dit echter zoo, dan moet de stem van Vorst en Vaderland, als stem van God, gehoord worden, ook als die roept tot opoffering, tot moedige en gevaarlijke ondernemingen.

Het Vaderland, wordt door elk, die er toebehoort en het helpt daarstellen, te regt bemind, maar het Vaderland bemint ook zijne

(*) Wie denkt hier niet aan het 7e couplet van het Volkslied van den Ridder ROLLENS:

» Van hier, van hier wat wenschen smeed
Voor één van twee alleen: enz. »

burgers. Voor het gemeene Vaderland en dus het eerst voor den Koning, leven allen; en het Vaderland, en dus het eerst de Koning is er op uit om aller belang te behartigen, aller genoegen te bevorderen, aller welvaart te verzekeren. Ziet daar wat de wederzijdsche betrekking vordert. Dit blijkt in gewone en rustige tijden in het geven en handhaven van goede wetten en verordeningen aan de eene, en in stilheid, gehoorzaamheid en het gewillig dragen van schot en lot, aan de andere zijde.

Zoo min echter de hemel boven ons altijd helder is, zoo min beleven wij hier altijd rustige dagen. Neen, dagen van rust en bloei en genot, worden, soms onverwachts, opgevolgd door tijden van onrust, van gevaar, van nood; en wie gevoelt nu niet, dat verandering van tijden en omstandigheden, nu ook verandering, of liever wijziging, van de pligten der ingezetenen, in de wetten des lands en in de eischen der hooge overheid te weeg brengt?

Als de koninklijke troon wordt aangerand,

het gezag der wetten geschonden, het gemeene Vaderland bedreigd en geschokt wordt; als de vijand daar buiten, of de kreet des oproers daar binnen met verwoesting dreigt; als naburen en bondgenooten in vijanden, of onderdanen in rebellen veranderen, en de rust en bloei des Vaderlands, goed en bloed der getrouwen op het spel wordt gezet, moet dan Vorst en Vaderland niet anders, niet luider en krachtiger spreken dan in gewone tijden? Heeft ieder burger en onderdaan dan geene andere en hoogere pligten, dan die van gehoorzaamheid aan het burgerlijke wetboek en van het dragen van schot en lot, naar de gewone verdeeling?

Ja, Gel.! andere behoeften heeft dan het Vaderland; andere taal doet dan de Koning hooren van den troon; andere pligten rusten dan op allen, die vroeger de zegeningen des vredes, der ruste en des voorspoeds genoten in dat land en ten gevolge van dat wijs, billijk en goed bestuur; tot andere pligten voelen zich van zelve allen geroepen,

die hun eigen belang wel begrijpen, want het volk is eene vereeniging van velen, en het belang des lands is inderdaad geen ander, dan het belang van allen in het gemeen, en van ieder in het bijzonder.

Niet minder heilig zijn *die* pligten, dan de sulke, tot welke rustiger tijden roepen. En, is de eisch van gehoorzaamheid aan billijke wetten en om de lasten te dragen, welke de Maatschappelijke inrigting noodzakelijk maakt, te beschouwen als een eisch van God zelven aan allen, die in de voordeelen dier inrigting, en in den zegen van eigen land en Koning te hebben, deelen; dan is ook de vordering en oproeping tot andere pligten, tot buitengewone diensten en opofferingen, eene Goddelijke, en de roepstem die thans van den troon uitgaat en door alle oorden des lands weergalmt, moet gehoord en opgevolgd worden, als de roepstem van God zelven, den hoogsten en besten Koning.

Of zullen wij hier zwaarigheid maken om toe te stemmen en naar onze overtuiging te

handelen; omdat die vorderingen zwaarder, de beoefening der pligten moeilijker is? Dat zou slechts het onverstand, de traagheid, het verraad kunnen! Is het beter den troon in kommersvolle tijden onbewaakt te laten, dan zich als een éénig man om denzelfden te scharen? Is het beter de erve der Vaderen, onzer dierbaren geboortegrond, aan den euveldoed en aan de uitsterfing van den haat van woeste, roof- en plunderzieke horden overtelaten, dan zich eenige lasten en opofferingen te getroosten? Is het verkieselijker de slavernij en den dood in onze woningen afte wachten, dan ons te wapenen ten strijde en als de nood het vordert, voor Vorst en Vaderland, voor haardsteden en altaren, het leven te wagen? Gij zoudt even min Christenen als Nederlanders zijn, bijaldien gij u omtrent het antwoord op deze vragen nog bedenken moest. Hoe houden zij op achting te verdienen en te bezitten, die bij algemeenen nood, gerust en zorgeloos nederzitten, die bij gemeen gevaar slechts op eigene veiligheid bedacht zijn, en

liever allen voor zich alleen, dan zich zelven voor allen zouden wagen! Anders dachten, anders handelden onze vaders, die goed en bloed veil hadden voor de zaak van vrijheid en regt, en niet moede werden al duurde strijd en gevaar ook jaren lang. En nog, nog zal het vrije Nederland zijn ouden roem handhaven; nog zal het de stem van Vorst en Vaderland, die *te wapen* roept, hooren als de stem van God; nog zal Nederlands jongelingschap vooral *te wapen* snellen en met Gods hulp het heilig erf der Vaderen redden, beschermen, behouden voor den koning, voor zich zelve, voor de nakomelingschap!

Ik weet het, niet allen kunnen, niet allen behoeven, althans voor als nog, zich te wapenen om uit te trekken ten strijde (en om onder ons de rust te bewaren, ~~hopen~~ en bidden wij dat het niet noodig zij!) ~~ik~~ weet het, niet op allen rust die pligt *gelijkelijk* en *gelijktijdig*, maar als eenmaal, hetgeen God verhoedel de nood het vorderde, dan is niemand in wat stand of betrekking geplaatst, van wat aan-

zien of jaren gerechtigd, om zich ontslagen te rekenen van den plicht om zijn Vaderland te helpen verdedigen, en die *dan* achter blijft, is een verrader van zijnen Koning en van zijn Vaderland, een verrader van zijne dierbaarste belangen.

Maar er zijn er die kunnen en behooren van het eerste oogenblik der oproeping af aan, en ~~denen klinkt die~~ oproeping in het oor en in het hart, als de taal des Heeren: *heb Ik het u niet bevolen?* Jonge lieden, u zij vooral eene krachtige aansporing; en gij, Onders! weêrhondt uwe zonen niet, wekt hen veel meer op om gehoor te geven aan de stem van Vorst en Vaderland, die de stemme Gods is!

Of, is er rede om te vreezen, te versagen, den moed te verliezen? Verre van daar! Nog kennen wij de bedoelingen der opstandelingen niet, en ligt is ~~de~~ algemeene wapening, die verlangd wordt, niet meer dan een maatregel der voorzigtigheid; maar al ware het ook het doel der afvallige Belgen, om ons oude Vaderland te overrompelen, en al ware het dan ook

dat wij geene buitenlandsche hulp te wachten hadden, dan nog, wanneer onze Landgenooten, onverschillig welke hunne godsdienstige belijdenis zij, één zijn in liefde tot den Koning en in zucht voor het Vaderland, en daarbij den moed en de volharding, waarmede hunne Vaders strecken, in het hart dragen, dan nog zijn wij gerust op de zegepraal, en het is ons, als sprak God tot ons, als tot Jozua: *weest sterk en hebt goeden moed, en verschrikt niet, en ontzet u niet: want waarlijk wij mogen met Hiskia hierbij voegen: met ons is er meer, dan met hen. Met hen is een vleeschelijke arm, maar met ons is de Heer onze God, om ons te helpen en om onze krijgen te krijgen. (*)*

Vergeten wij niet, ons dit tot onze bemoediging te herinneren! De overwinning is niet in de sterkte des mans, in de snelheid des paards, in de menigte der strijders. Daarom zong Israël, bij het uittrekken ten strijde: *Deze [vermelden] van wagens en van paar-*

(*) 2 Chron. XXXII. v. 7b en 8a.

den, maar wij zullen vermelden van den naam des Heeren onzes Gods. ()*

Ligchamelijke kracht, menigte van menschen, geeft in den krijg niet altijd het overwigt. Van hoeveel belang overigens een talrijk, wel toegerust leger zij; als men bij minder aantal manschappen, bij mindere geoefendheid in den strijd, slechts het overwigt heeft in *zedelijke* kracht, heeft men veel vooruit. Die zedelijke kracht nu, die geboren wordt uit de bewustheid, dat men eene goede zaak voor heeft, die voor God en menschen den toets kan doorstaan, kan niet bestaan bij hen die handeloosheid vrijheid noemen, die met drieste onbeschaamdheid opstand prediken tegen wettig gezag en verwoesting tot hun eenig doel hebben. De geschiedenis, die de woelingen der volken en hunne oorlogen opteekende, spreke, en zij zal ons de waarheid van het gezegde bevestigen. Moedig op de regtvaardigheid zijner zaak, late zich dan het getrouwe hart niet verschrikken noch ontzet-

(†) Ps. XX vs. 8.

ten, wat er ook gebeure, maar volharde slechts, zonder verflaauwing!

Bovendien, als God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Wel hem die handelt met de bewustheid, dat God met hem is, waar hij gaat; want als God wil oprigten, wie zal ter nederslaan; als God wil bewaren, wie zal verwoesten? Ik ken het verschil tusschen Jozua en Israël en tusschen ons. Tot den Koning zoo min, als tot iemand van ons, sprak God zelf in gezigt of droom of door eenen Profeet: *weest sterk en hebt goeden moed*. Die tijden zijn voorbij, waarin Hij dat deed, en wij verwachten geene Godspraken meer. Maar als God ons op eene andere wijze zijn' wil doet kennen, als God door de stem van Vorst en Vaderland tot ons spreekt, ons dezelfde bevelen doet hooren als weleer Jozua en Israël, mogen wij dan in onze gedachten er niet dezelfde beloften aan verbinden? niet als God zegt: *Heb ik het u niet bevolen*, het daarvoor houden, dat Hij er de belofte bijvoegt: *de Heer uw God zal met u zijn alomme, waar gij henen gaat*.

Aan zijne beloften verbindt God steeds voorwaarden, maar aan zijne bevelen paart hij ook steeds beloften. Dat leert ons de Bijbel, en wat is er dat ons grond geeft, om dit thans in twijfel te trekken? God is dezelfde oppermagtige bestuurder van het lot der wereld en der volken, en dezelfde wijsheid, regtvaardigheid en goedheid ligt daarbij nog ten grondslage.

Sterke de geschiedenis onzes Vaderlands den moed en het vertrouwen! Immers wijst zij op menigerlei beproeving en gevaar, op menigen hoog geklommen nood, maar ook op menige proef van Goddelijke hulp en bescherming en op menige door God geschonkene zegepraal.

Maar verdienen wij ondankbaren in den voorspoed, Gods hulpe in gevaar? verdiende Israël, verdienden onze vaders Gods tallooze gunsten? Evenmin willen wij geacht worden ons die te hebben waardig gemaakt, maar wij steunen op dezelfde magt, genade en trouw, die hun te stade kwam.

Neen, als wij toegaan tot onzen God en Vader in de hemelen en smeken om hulp, om uitkomst, om zegen voor den Vorst onzer keuze en voor het lieve Vaderland, dan doen wij het in Jezus Christus Zijnen Zoon, te gelijk met de ootmoedige belijdenis onzer schuld en met het gebed om derzelver genadige vergiffenis, maar ook met het vaste vertrouwen dat Hij ons gebed verhooren en onze hope niet beschamen zal, AMEN!
